СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 130. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 6 червня 1935. — VOL. XLIII. No. 130. Jersey City, N. J., Thursday, June 6, 1935. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ РОЗКРИВАЄ СВОЇ ПЛЯНИ ПРО „НАЙРУ"

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт подав до публичного відома своє рішення в справі уряду краєвої відбудови.

Заявляє він, що з огляду на рішення найвищого суду Злучених Держав про закон про відбудову краю він уважає за відповідне перевести передовсім певні переходові форми для цього уряду. Думає він добитися передовсім у конґресі ухвалення резолюції про продовження обовязуючої сили закона до 1-го квітня 1936 року. Одначе не мається удержувати всіх урядників, що тепер працюють у цім уряді, а тільки невеличкий штаб урядовців, потрібний для зібрання й зісумування всіх даних про справжній вплив закона про відбудову краю, а передовсім кодексів, на економічне й суспільне життя краю.

Кодекси, що постановляли правила чесної конкуренції та обмежували години праці й стинання заплати робітникам, мають бути знесені. Тільки одні контрактори, що мають якісь умови з урядом, повинні їх придержуватися. Пропадуть теж усі урядові робітничі ради, що вели преріжні переговори між робітниками й підприємцями.

Заҭе законопроєкт сенатора Ваґнера президент уважає за конечно потрібний.

Президент каже, що він уже відбув відповідні конференції з провідниками більшости в палатах конґресу та предложив їм свої пляни а вони з ними згодилися та обіцяли старатися їх перевести в життя.

ГУВЕР ЗНОВ НАПАДАЄ НА ПОЛІТИКУ ПРЕЗИДЕНТА.

ШІКАҐО. — Бувший президент Герберт Гувер видав тув публичну заяву, в котрій нападає на президента Рузвелта, закидуючи йому, що він хоче накинути Америці „европейську форму правління".

„Провідник демократичної партії", каже Гувер, „забув свої обіцянки та переробляє демократичну партію на націстичну або фашистівську, якщо не на чисто соціялістичну партію".

Він каже, що не має амбіцій кандидувати знов на уряд президента.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА ОБМЕЖЕНУ „НАЙРУ".

ВАШИНҐТОН. — Уряд Американської Федерації Праці виступив з публичною заявою, що вона попирає плян президента Рузвелта завести хочби обмежений уряд відбудови краю.

Секретарка праці, панна Перкинс, говорила тут до делеґації „міжстейтової конференції для робітничих контракторів", що, не дивлячися на рішення найвищого суду, яке справді касує закон про „Найру", уряд буде робити все можливе, щоби вдержати теперішні години праці й заплату.

ТИСЯЧІ ЦІКАВИХ НА „НОРМАНДІ".

НЮ ЙОРК. —Тисячі людей відвідали в порті найбільший корабель світа, „Норманді". Кождий відвідувач платив 50 центів вступу.

Поліція мусіла вислати 200 кінних і піших поліцаїв, щоби вдержувати порядок у юрбі, що пхалася до корабля. Коли замкнено брами для дальших відвідувачів, нараховано їх уже 9,200.

ДАЛЬШІ ПОВЕНИ В КАНЗАСІ.

КАНЗАС СИТІ. — У долині ріки Мезуре шаліють далі повени. Води заляли місто Манґетен та грозять місту Топіка й Канзас Сиґі.

Зібрані води ріки Ко наробили багато шкоди на фармах. Уряд післав у цю околицю ратункові відділи. Інжинїри американської армії думають над відверненням води від Канзас Сиґі.

Кажуть, що через повінь лишилися без даху над головою 2,000 людей у Небрасці та 4,000 в інших стейтах.

КАРДИНАЛ ЗА ПАЦИФІЗМ.

НЮ ЙОРК. — Промовляючи підчас урочистостей закінчення шкільного року в колеґії „Мавнт Ст. Винсент", кардинал Гейз взивав студенток працювати для вдержання мира. Він казав, що розвязка питання суспільної несправедливости й війни повинна бути найголовнішим ідеалом молоді.

ВБИВ ЧЕРЕЗ ІМЯ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Родичі 25-літнього Джорджа Бута, вернувшися з праці домів, застали там лист до себе, вкотрім їх син повідомляв їх, що він пробив на смерть ножем свою дівчину, довідавшися її правдиве імя. Тіло дівчини знайдено незадовго на березі моря, а потім тіло самого вбивника, завішене на дереві.

Поліція не може збагнути, як подання правдивого імени дівчиною могло довести молодого чоловіка до вбивства й самогубства.

ЗНАЙШЛИ ГРОШІ З ВИКУПУ.

ТАКОМА (Вашинґтон).—Поліція дістала в свої руки нарешті один 20-доляровий банкнот, що походить з викупу, заплаченого родиною хлопця Джорджа Веерґойзера бандитам за випущення викраденого на волю. Банкнот подав хтось при залізничій касі як заплату за залізничий білет. Поліція каже, що це новий слід злочинців, який певно заведе її до них.

В СПРАВІ КВЕСТІОНАРІВ ДЛЯ ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗА

Минає вже три місяці, як розіслано відділам У. Н. Союза „Квестіонар" з проханням негайно його виповнити і звернути редакції „Свободи" для Пропамятної Книги. Є ще багато відділів, які не виповнили досі цього обовязку. Це такі відділи:

3, 12, 14, 15, 17, 21, 22, 26, 27, 31, 34, 41, 43, 50, 53, 54, 68, 71, 74, 76, 77, 78, 80, 82, 82, 83, 101, 110, 111, 115, 118, 119, 126, 129, 133, 139, 150, 153, 154, 158, 159, 162, 165, 176, 180, 186, 187, 189, 197, 201, 205, 208, 212, 214, 216, 222, 226, 228, 229, 233, 240, 249, 252, 257, 260, 261, 263, 273, 278, 279, 299, 312, 314, 315, 316, 322, 328, 333, 342, 354, 360, 361, 366, 368, 372, 378, 386.

Звертаємо на цю обставину увагу урядників згаданих вище відділів, як і членства. Та підкреслюємо, що те занедбання спричинює проволоку в праці над Ювилейною Книгою. Коротка історія кождого відділу повинна і мусить бути в Пропамятній Книзі. Справа це проста і кождому зрозуміла. Чомуж зволікати з нею?

ЗАСУДИЛИ ПОСЛА ЗА ПРОМОВУ НА ЗБОРАХ.

Дня 13-го травня відбулася третя з черги розправа проти посла Вахнюка перед карним судом у Дрогобичі за промову на зборах у Попелях. Суд видав присуд, котрим засуджено посла Вахнюка на один рік арешту та ще до того на 2,000 злотих гривни.

ЛАТИНІЗАЦІЯ ВОЛИНІ.

Як повідомляють із Луцька, польський епископ кс. А. Шельонжек створив на днях шість нових парохій латинського обряту на Волині, а саме: в Малих Голобах, Ворончині, Старій Гуті, Пищу, Клесові і Лабочівці. Крім того в найближчому часі відбудеться посвячення нових костелів у Смузі, Бискупичах, Осаді Креховецькій та Житині. Вкінці у Вишгородку, пов. Кремянець, переміняють місцеву церкву на костел, при чому православні мають дістати гроші на ремонт другої церкви.

ТРАҐІЧНА ЇЗДА.

Зі Скалату верталася візком додому жінка управителя школи в Старому Скалаті, п. Ґончовського. Нараз сполошився норовистий кінь і пірвав упряж. Серед грізної ситуації п. Ґончковська, теж учителька, вискочила з візка, але так нещасливо, що розбила собі череп і до кількох годин померла.

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРИ ВІЙСЬКУ.

Військовий суд у Варшаві розглядає справу зловживань чотирох старшин і підстаршин електричного куріня. До відповідальности потягнені командант куріня полк. Ржевейський, майор Подґурський, капт. Нєдзельський і капт. Шуберт. Акт обвинувачення закидує їм, що створили тайний фонд, призначений на репрезентаційні приняття, ремунерації і т. п. — словом, видавали державні гроші на приватні цілі і вели нелеґальні рахунки. — В перемиській зброївні викрито зловживання, яких допускався сержант Хроманец. Сума спроневірених грошей доходить до кільканацятьох тисяч злотих.

КІСТЯК ВОЯКА В ДЕРЕВІ.

При стинанні бука в Кутах випав з дупла дерева кістяк німецького вояка в одязі 140 п. піхоти. В отворі старого дерева знайшли кріс і кількадесять набоїв, що походять із світової війни.

МІСТО НАЙСТАРШИХ ЛЮДЕЙ.

Гарне італійське місто Варґа в тосканській провінції з 11,000 населення належить певно до тих міст, у яких жиє найбільше старих людей. У місті Варґа жиє тепер 21 людей, які мають понад сто літ, 186 людей понад 90 літ, 276 людей понад 80 літ і 710 людей 70-літніх. Всі ті люди здорові, працюють майже так як молоді.

Один італійський журналіст просив тих старих людей, щоб йому дали рецепту глибокої старости. Відповідь була дуже коротка: Ціле життя працювати, не лінюхувати, жити поміркована, не курити та віддихати якнайбільше варґським повітрям!

ТІКАЮТЬ ІЗ ПОСАД.

„Ізвєстія" (ч. 88) скаржаться, що в районах Донецької области з надзвичайною швидкістю міняються совєтські урядники. В Луганську за два роки змінилися 5 голов міськради. В 12 інших районах Донбасу трапилося те саме. За ними слідує 15 районів тоїж области, де за той же час змінилися 3 голови.

„Про замісників голов, секретарів і других районових урядників навіть і говорити немає чого! Вони міняються як у калейдоскопі" — песимістично стверджують „Ізвєстія"... Якаж причина цього явища? Це політика самої влади, що створює для урядників неможливі умовини праці, а подруге, вороже відношення до них з боку місцевого населення.

ДОБУВАЮТЬ ДВІСТА ВАҐОНІВ ІЗ ДНІСТРА.

В румунській місцевости Тіґіна над Дністром викінчують будову залізничого мосту, що веде на совєтський бік. У звязку з тим заходяться коло видобуття 200 залізничих ваґонів, які затопили у 1918 р. російські війська, щоби не дісталися в руки ворога. По совєтському боці вибудовано на березі Дністра залізничий двірець і митний уряд, де стояли давніше церкви.

РАТУЮТЬ ГОЛУБА.

Віденці мають дуже добре серце. На Ґрабені багато людей. Усі дивляться вгору. Там голуб заплутався на даху і не може висвободитись. Прикликують пожежну сторожу і вона ратує голуба під оплески публики. Подія переходить на сторінки преси.

ФАЛЬШУЮТЬ УКРАЇНСЬКУ ДІЙСНІСТЬ.

У варшавському тижневику „Антена", присвяченому справам радія, знаходимо в числі з 21. квітня ц. р. гарну фотоґрафічну знимку українського мішаного хору з Волині в предгарних українських народніх строях. Біля ілюстрації пояснення: „Зеспул хуральни млодзєжи вейськєй зємі волиньскей в строях реґіональних дал досконали концерт пєсні людових пшед мікрофонем Польскеґо Радія". Отже для редакції „Антени" нема нічого українського! Є тільки „сільська молодь волинської землі" і тільки якісь „реґіональні строї" і „народні пісні"... Чи таке фальшування правди і скривання народньої дійсности лицює поважному орґанови, що хоче служити своїм абонентам без ріжниці народности?

КОХАННЯ ПОЖЕЖНИКА.

Молодий член пожежної сторожі у Токіо кохався у маленькій Ботерфлай і не мав відваги їй до того признатися. Попав на справді оригінальну думку виявити їй своє почування. Рішив підпалити дім улюленої і виратувати її опісля з вогню та признатися, що її любить. Так і зробив. Тільки що його приловили на горячім вчинку і всадили до вязниці. Досі не мав нагоди признатись, як вогненно кохає свою вибрану.

УБИВ БРАТА.

У Нижних Верецьках (Закарпаття) Ґейза Біґарій украв гроші від свого старшого брата Ернеста, ковальського помічника. Через це повстала між ними сварка, а потім і битка. Ґейза ударив Ернеста каменем і почав утікати. Ернест догонив його і тоді Ґейза знов ударив брата по голові каменем так, що той без тями повалився в потік. Ґейза лишив там брата і він утопився. Жандармерія розвела слідство і скоро виявилося, що вбивником був рідний брат убитого.

ОСЕЛ ПОТРЕБУЄ ПАТЕНТУ.

В австрійському містечку Марія-Енцерсдорф ішов довгий час спір, чи може осел возити дітей на гору для забави без концесії. Міська управа рішила, що такий осел заробляє такою забавою гроші і мусить мати промисловий патент. На те, що він осел — як це трапляється при ріжних іспитах з людьми — окремого патенту він не потребує.

„РІДНА ШКОЛА" ПРО ЖЕРТВЕННІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

ЛЬВІВ. — Головна Управа Рідної Школи вислала до українських часописів комунікат, у якім стверджує, що жертвенність на потреби Рідної Школи з боку американських Українців зросла. Від 1-го вересня 1934 р. до кінця квітня б. р. прийшло із Злучених Держав допомоги на Рідну Школу в готівці на суму $2,500.50. Головну частину допомоги, бо $2,215, надіслано Рідній Школі через Обєднання Українських Орґанізацій в Америці. Комунікат кінчиться так:

„Ми бажали би, щоб це прилюдне ствердження жертвенности американських Українців дійшло до їхнього відома та щоб воно причинилося до ще сильнішого затіснення звязків між нами і колишньою іміґрацією і до ще видатнішої помочі наших заморських братів і сестер на розбудову і закріплення виховних впливів Рідної Школи".

ГОРЯЧКОВА ЕВАКУАЦІЯ НАД ЗБРУЧЕМ.

ПІДВОЛОЧИСЬКА (Галичина). — Від довшого часу мешканці Підволочиськ і околиці мають нагоду приглянутись большевицьким практикам, а саме, як большевики горячково опорожнюють прикордонну смугу над Збручем, при чому руйнують забудування, вирівнуючи терени. Давніше така евакуація, лише в трохи менших розмірах, відбувалися по ночах, а тепер уже зовсім явно — днями і в приспішеному темпі себто так: заїжджають вантажні авта, червоноармейці виносять з хат рештки злиденного дорібку, вантажать це враз з людьми і вивозять у невідомі сторони. Усе те відбувається під зворушуючі крики і плач дітей та жінок. Про цю евакуацію кружляють між людьми ріжні поголоски. Одні говорять, що це тому очищують приграничну смугу, щоб на місце старих, дрантавих будинків побудувати... совєтські „хмародери". Інші кажуть, що це „товариші" приготовляються до воєнних фортифікацій. Ці другі міркування вважають більше правдоподібними.

СМЕРТЬ ВИЗНАЧНОГО ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА.

ХОЛМ (Холмщина). — Помер у 49-тім році життя інжинір Антін Васильчук, перший голова першої Української Парляментарної Репрезентації у Польщі в рр. 1922—1928, колишній член Центральної Ради в Києві, уповноважений міністер У. Н. Р. для справ репатріяції втікачів і воєнних бранців і т. д.Покійний був одним з найчільніших українських діячів Холмщини. Працював на народній ниві серед найтяжчих обставин. Не лякався отверто проповідувати свої переконання і їх боронити. Тому і став першим головою УПР. В останніх роках займався більш культурною і господарською працею. Працював тоді, коли Польща ліквідувала на Холмщині останки всякого орґанізаційного українського життя. Покійний був людиною глибоко освіченою, політично активною і з ширшим світоглядом. Це велика втрата.

ЗАСУДИЛИ БУВШОГО УКРАЇНСЬКОГО МІНІСТРА.

ТЕРНОПІЛЬ (Галичина). — Польський суд засудив бувшого міністра почт і телеґрафів З. У. Н. Р., Олександра Пісецького, на 200 зл. кари або на 10 днів тюрми за те, що на похороні д-ра Мізера в Грималові у надгробнім слові сказав: Нехай ця українська земля стане тобі пером.

ПОМЕР ПРИМІРНИЙ РЯДОВИК.

ГОРОДЕНКА (Галичина).—В Чернятині помер Василь Тригуб, бувший член У. Г. Армії, що належав до тих сірих рядовиків, які вміють в громадськім житті сповняти прикази. Цілий вік свого зрілого сільського життя працював тихо і ревно у виділах усіх місцевих народніх установ, як читальні, каси, кооперативи, Рідної Школи і т. д. Похорон припав на часи весняних робіт, Та нарід покинув роботу, а прийшов громадно попрощати свого товариша, що відійшов від громади в 37-мім році життя. Буквально всім текли сльози, бо кождий відчував, що громада тратить одного з найкращих піонірів.

У ФРАНЦІЇ НОВИЙ ХАОС.

ПАРИЖ. — Новий міністерський кабінет вдержався тільки 4 дні. А потім провалився. Отсе вже формується десяте міністерство на протязі каденції теперішнього парляменту. Міністерську крізу спричинює головно фінансова кріза.

ЗАНОСИТЬСЯ НА ІРЛЯНДСЬКО-АНҐЛІЙСЬКУ ЗГОДУ.

ДОБЛИН (Ірляндія). — Заява Імона де Валєри, що Ірляндія не буде вжита ніколи як підстава для воєнних операцій якихсь інших держав проти Анґлії, викликала дуже прихильний відгук в цілій Анґлії. Надіються, що тепер прийде до заключення торговельного договору щодо худоби і вугля і відносин між Анґлією й Ірляндією поліпшаться.

ВЖЕ ДБАЮТЬ ЗА РОДИНУ.

МОСКВА. — Совєти заповідають гострі кари на тих, що покидають жінки і діти і не дають їм удержання.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДАРЕМНІ СПОДІВАННЯ

На іншім місці містимо за „Ділом" спогад д-ра Р. Дашкевича про виклад Пілсудського серед гуртка січовиків у Львові, який відбувся у Львові ще в 1911 р., коли Пілсудський був польським революціонером і боєвиком та емігрантом.

Тесаме „Діло" містить іще дуже цікавий спогад д-ра С. Федака про його кількагодинну розмову з Пілсудським, серед якої Пілсудський говорив про „вільну Польщу" і „вільну Україну" і про „тісну звязь" між обидвома „братніми народами". Д-р Федак подає, що при відході просив Пілсудський д-ра Федака заходити до нього прямо, якщо цього вимагатиме його особиста чи народня потреба.

Не знаємо, для яких цілей поміщено ті два спогади. Та якщо їх буде більше, то можливо довідаємося ще про ріжні інші авдієнції й про ріжні інші цікаві розмови про українсько-польські відносини і т. п. Тоді й ціль того роду спогадів стане виразнішою. Бо покищо так виглядає, що ми самі стараємося представити тепер уже вмерлого Пілсудського, що він, будучи живим і при владі, був на ділі прихильним українській справі. Оттак, як то бувало за Австрії. Цісар — добрий батько. До нього можна було завжди зайти і пожалуватися. Таж сама мати цісаря — як це було 1848 р. — навіть прапор вишивала для українського леґіону! Оттакими леґендами годували колись наш нарід за Австрії. І ось такі леґенди готові тепер повставати і на польськім ґрунті. Францїв Йосифів заступлять маршалки Пілсудські, а „батюшків царів" Постишеви, Сталіни чи Леніни — всі великі приятелі бідного українського люду!

Пілсудський між українськими січовиками! Як це гарно звучить. Пілсудський про „вільну Україну". Пілсудський про „звязок" з „вільною Україною". Чудесні слова. Коби тільки можна було ще додати в таких спогадах, про яку це Україну Пілсудський говорив і як мав би виглядати той „звязок" — то все булоб гаразд. А так залишається тільки іскра, кинена в нашу хату: Пілсудський іде визволяти Київ, Україну і т. п. Все те фрази, недокінчені слова чи думки, але власне з таких річей повстають леґенди, якими потім століттями держать міліони рабів у покорі й в самодурстві.

Пілсудський був диктатор з такою силою, що міг сказати: Польща — це я. Він мав розуміння для слова „воля"; він знав, що це значить „жити і гинути за ідеал". І він знав терпіння поневоленої нації краще всіх інших. Та разом з тим він спокійно глядів, як гинули під його рукою тисячі найідейнішої української молоді за український ідеал. І нічого не зробив, щоб дати українському народови під Польщею хоч ті права, які він мав, будучи в австрійській неволі. Чим жеж тоді він був для Українців? Чи не катом?

О. Сновида.

БРЕХНЯ Й ОБМАН

(Метаморфози комунізму).

Останні скоки сталінівської дипломатії відслонили навіть для сліпців, чим є комунізм: брехнею, обманом, підлим і нікчемним обманом.

Досі доґмою комунізму було: боротьба проти буржуазних урядів за пацифізм, проти мілітаризму, проти зброєнь, евентуально за загальний страйк, щоб лише запобігти небезпеці війни... І ось нагла зміна. Французький міністер закордонних справ, Ляваль, вертається з Москви, де бачив Сталіна, і привозить сензаційне освідчення всесильного комуністичного диктатора: „**Пан Сталін розуміє і похвалює цілковито політику національної оборони, яку провадить Франція в ціли утримати свої збройні сили на рівні, що його вимагає безпека країни**".

Що це значить? Це значить ні більше, ні менше як те, що Сталін і комунізм годяться і на мілітаризм французький, який ще недавно поборювали, і на дволітню службу в армії, яку ще й тепер поборюють французькі комуністи й соціялісти, себто або приятелі 3-го Інтернаціоналу, або таки його члени. Це значить, що Сталін уже готовий боронити миру не, як це в соціялістичній доґмі, аґітацією проти буржуазних урядів, їх „здемаскуванням" і т. п., чи страйком, але таки французькими баґнетами. Іншими словами, вживаючи жарґону соціялістів, Сталін годиться на те, щоб „маси французького пролетаріяту, убрані в жовнірські мундури", під приказами „нікчемної буржуазії" стали на захист загроженої совєтської імперії... Імперіялізм — кепська річ, коли звернена проти СССР. Той самий імперіялізм — річ досконала, коли ним можна послугуватися в інтересах СССР і „батюшки Сталіна".

Такий самий скок проробили Совєти і в области взагалі заграничної політики: союзи з буржуазними урядами злі, коли, скажім, їх заключає Україна. Ті самі союзи добрі, коли їх заключає СССР.

І ще маркантний приклад. У Лізі Націй, на пленарнім засіданні, Літвінов, делеґат Росії, виголошує коротку, а властиво довгу, промову, присвячену щойно вмерлому маршалови Йосифови Пілсудському. В цій промові він славить маршала як патріота, який усе прямував до визволення свого народу і т. д. Але напр. Петлюра, чи взагалі всі ті Українці, які прямували до визволення свого народу проти тої самої Росії, є, в жарґоні комуністів і Літвінових, бандити й злодії... Іншими словами: поваленого ворога можна копати й обкидати болотом його память. Перед ворогом побідним треба складатися в три погибелі якнайнижче.

Що спільного все те має з комуністичною доґмою, з ідеєю комунізму, яка вважає, що „буржуазне визволення" не є ніяке визволення, а хто до нього змагає, той „зрадник народу"? Що спільного ця мова має з комуністичною політикою? Є це все, і промова Літвінова, Сталіна й інших, просто політика могутности російської держави і тільки як таку можна її пояснити. Тільки коли зрозуміємо політику Совєтів як політику могутности і безпеки російської держави, зрозуміємо оті всі скоки совєтських достойників, Літвінова, Сталіна і інших.

Всі оті скоки і статті Радека (на честь Пілсудського) в „Известіях" і гимни совєтських поетів на честь „совєтської вітчини", тої вітчини, якої, як досі стояло в політграмоті комуністичній, не має пролетар і не може мати, бо для нього вітчина всі труднощі, — все те капітуляція комуністичної ідеї, її знищення, її анулювання на користь другої: ідеї російської великодержавности.

Тепер Росія скинула облудні слова, якими дурила дурних хахлів і інші народи, що підбила і вернулася в свіх старих історичних шатах: імперіялістичної держави. Ідеольоґія, якою підбивала, дурячи, ті народи, зробила своє. Можна її відкинути на бік...

Чи наші епіґони комуністів зрозуміють нарешті, що не доктрини творять життя; що життя є вічна війна сильного зі слабим, та що єдина засада тої війни є: бути сильним? Чи зрозуміють, що нема таких прекрасних доктрин, яких не треба булоб відразу відкинути, коли їх несе нам національний ворог?

МАРШАЛ ПІЛСУДСЬКИЙ І ПОЧАТКИ УКРАЇНСЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ ПЕРЕД СВІТОВОЮ ВІЙНОЮ

(Спомин).

Був то осінній дощевий день у 1911 р., на який старшина „Повітової Січи" у Львові заповіла відчит Йосифа Пілсудського про потребу військових організацій. Ми, члени Повітової Січи, чули вже про Йосифа Пілсудського, як польського революціонера з Конґресівки, який саме, як казали, втік з російської вязниці до Галичини. Хто зі старшини Повітової Січи запросив Пілсудського з рефератом до нас, не знаю, мабуть осавул Повітової Січи, Семенюк, який часто стрічався з польськими втікачами з Росії та заходив до польського поступового товариства „Жиче", яке містилося близько нашої домівки. Часом і наші січовики, передовсім студенти, заходили до того польського товариства „Жиче" на цікавіші реферати. Правдоподібно Пілсудський заходив також до того товариства, яке було напів соціялістичне. З другої сторони Пілсудський, який приїхав до Галичини з наміром організувати серед Поляків військові відділи, хотів — здається — сам навязати звязок і з українськими товариствами, а до його тодішніх поглядів найбільше підходила Січова Організація, яка мала марку соціялістично-поступової організації. Згодом довідався я ще, що Пілсудський навязував звязок і в Перемишлі з осаулом тодішньої Повітової Січи в Перемишлі, теперішнім головою тамошнього „Лугу", д-ром Хробаком.

На заповідженний відчит Пілсудського зійшлися яких 50 січовиків та січовичок, здебільша студентів, які хотіли побачити того великого революціонера і почути його слова. Десь коло год. 7. веч. прийшов Пілсудський. Був він одітий трохи інакше, як ходили у Львові. Відбивав „френч", замісць маринарки, і синя „мацєювка". Вус довгий, чорний, замашистий, очі бистрі, пронизливі.

У канцелярії Повітової Січи перекинулись ми кількома словами з ним, бо треба було починати реферат.

Пілсудський вийшов на салю за столик, говорив стоючки. Свою промову почав від того, що дуже радо промовляв би по українськи, але української мови не знає; по російськи говорити не хоче, тому нехай слухачі вибачать, що буде говорити по польськи. Реферат його був палкий. Почав з того, що найбільшим ворогом Поляків та Українців є Росія і треба приготовлятись до боротьби з Росією за свободу Польщі й України. Дальше переповів хід російської революції з 1905-6 рр. та вказував, що найгіршим лихом для революції й одною з найважніших причин її невдачі було те, що революціонери не вміли поводитися зі зброєю. Були дуже часто випадки, що в руки революціонерів попадали магазини зброї, кулемети, а навіть — як у Москві — кілька гармат, які залишались невикористаними, бо ще з крісів вміли стріляти, приладжені бомби одиниці вміли кидати, але з кулеметом чи гарматою ніхто не вмів поводитись і тому здобута зброя швидко діставалась назад у руки російського уряду. Тому Пілсудський привязував велику вагу до збройного вишколу у революційній роботі та ще більшу — на випадок війни! Пілсудський вірив, що внедовзі повториться у Росії 1905 рік та що прийде до війни між осередніми державами й Росією і взивав Українців приготовлятися до тієї війни.

Такий був менше більше зміст реферату Йосифа Пілсудського. Ми всі слухали його реферату захоплені, але заразом і з почуттям безрадности, як до тої речі взятися.

По рефераті Й. Пілсудський якийсь час перебував ще у нас в канцелярії, де ми засипували його питаннями, в який спосіб він думає перевести організацію військових формацій. Чи він мав уже тоді плян формувати на випадок війни польські леґіони, годі було виміркувати. На всякий випадок у нас, січовиків, викликав він своїм рефератом велике зацікавлення цією справою та охоту перетворити „Січи" на стрілецькі товариства; в першу чергу ми мали на увазі завести більшу дисципліну та по змозі теоретично вчитися військового ремесла.

Не минуло багато часу від реферату Йосифа Пілсудського, коли січовики почали вчитися справді військового ремесла. Кілька місяців пізніше, весною 1912 р., з вибухом балканської війни ще в морозні пополудні чи вечорі бігли ми на площу Сокола-Батька, де вчилися дуже завзято військової муштри, розпускали розстрільну, а вечорами ходили на теоретичні реферати з військової ділянки. Рік пізніше вже були у нас перші стрілецькі товариства.

Годі сказати, чи товчком до початків нашої військової організації був реферат Йосифа Пілсудського в Повітовій Січи, чи воєнна атмосфера від 1912 р. почавши, чи наслідування польських стрільців. На всякий випадок війна з Росією була у нас щораз більше популярна.

Йосиф Пілсудський повів свою організацію ліпше від нас. Він мав, видно, і вироблений плян праці, більше зрозуміння у свому польському громадянстві, ніж перші Українські Стрільці в українському народі, і мав більші засоби до праці. У нас, Українців, цікавився цією справою голова Січової Організації д-р Кирило Трильовський разом з Січовою старшиною і січовиками; трохи цікавився також Сокіл-Батько, але тут і там були це одиниці без відповідної підготовки і без відповідних засобів. Загал українського народу аж до моменту вибуху світової війни ставився до військового діла майже байдуже. Тому то Пілсудський вивів у 1914 р. в поле першу леґіонову бриґаду, яка мала всі роди зброї включно з артилерією, а Українські Січові Стрільці заледви два курені піхоти. Заходи в справі леґіону УСС були спізнені, тим більше запізно було протиділати обмеженню леґіону до невеличкого числа 2,000.

У Львові при вул. Коперника не стало Повітової Січи, де маршал Пілсудський мав виклад. Її розвязала влада у 1926 році. На місце Повітової Січи є „Луг" і на місце Січової Організації є Лугова Організація. Не знати, як події підуть далі і чи наслідники маршала Пілсудського поставляться до Лугової Організації так, як це думав іще в силі віку Йосиф Пілсудський про Січову Організацію.

Д-р Роман Дашкевич.

В. Будзиновський.

ДІДЬЧІ ГРОШІ

(1)

Стара вдова Тукалюкова Анна доживала свого віку при своїй сестрі Насті Сивуличевій. Не була на ласці сестри чи шурина, бо мала невеликий власний маєточок. Комірне і се, що зїла, платила. Її шурин, Кіндрат Сивулич добре мав серце. Братову радо тримав у себе, і ніколи не допоминався грошей, бо вона без того все точно платила. Хоч сам не був одним з багачів, годував братову... за добрі гроші.

Анна була дуже побожна. Багато молилася, читала „житія святих", радо балакала і слухала, як балакають про ріжних угодників божих, про небо, пекло, чистилище. Про чистилище, про пекло, життя в небі і Сивулич знав дуже багато і на жадання Анни розказував:

— Воно йде так: Спершу чоловіка шкварять в чистилищу. Всіх припікають там, і найпобожніших. Найбільше священиків...

— Що ти кажеш!? — крикнула Анна. — І мій брат Северко? Такий побожний священик?

Покійний брат Тукалюкової був священиком, ще на добавок целебсом.

— Очевидно, що й він, — відповів Сивулич. — Священики, то найбільші грішники.

Сивулич вмів сказати, як виглядають казани із смолою і як покутуючі діставали воду на злагодження їх терпінь. Ту воду діставали тільки тоді, коли на цілій землі аж по Америку сталося щось дуже добре.

Мужчини горіли в північній дільниці, жінки в південній. Хто за життя на землі пересував граничні знаки, або хто служив при війську (де найбільше зіпсуття), або аж так согрішив, що перед Великоднем забув висповідатися, то його ще додатково зливали кипучим олієм.

Кождий мусить там постійно думати про свою грішність. Про ніщо інше не сміє думати. Лиш коли тут, на сім світі читають за душу грішника Службу Божу, приходить хвилиночка така коротенька, яка потрібна сливці, щоби з дерева впасти на землю. В тій хвилинці, та не довше, грішник побачить небо, де ангели розносять телячу печеню і вино. Бо треба знати, що там зі стола ніколи не спрятують і в раю пють лише найліпші вина.

— Цілком проклятї і зараз по смерти на саме дно пекла ідуть Жиди, фальшівники напитків, соціялісти і багачі. Так. Багачі будуть шкваритися, лежачи під Жидами!

Анні робилося горячо то зимно, коли чула, що то буде з багачами по смерти. Вона, що правда, багачкою ще не була. Їй щойно грозило таке. Оноді прийшло до неї судове письмо з вістю, що її брат, покійний отець Северин Білочко полишив для неї сімсот ґульденів, які виплатять їй в четвер.

— Боже! — думала. — В четвер буду багачкою. На се шурин Кіндрат не порадить. Не його вина, що чорти найбільше напосілися на грошевитих.

Анна хотіла з шурина видобути якесь слово потіхи, якусь іскорку надії, що її не зарахують до багачів. Та на її питання шурин не відповідав нічого. Пикав свою люльку, перехилив голову на ліве рамя, будьтоби уважно прислухувався, кліпав очима і робив дуже поважне лице.

Анна думала, думала і спитала:

— Як виглядає нечистий?

— Та як має виглядати! — воркнув Сивулич. — Як нечистий. Чорний, з кінськими копитами. І кажуть, що має огнисті очи.

Сивулич не дурний був хлоп. Знав дуже добре, чому Анна така цікава... саме тепер, коли заносилося на те, що буде подібна до багачки. Не думав налякати її так дуже, щоби аж не пішла відобрати відумерщини. Він лиш міркував собі, що бездітній вдові досить того, що вже має. Тисяча ґульденів без триста була би добра для такого, що має діґи.

— Вже знаю, що зроблю! — сказала Анна. — Гроші брата дам на боже.

Сивулич поблід. Перечитися небезпечно було, бо міг би розпалити ще більше завзяття. Він лиш спитав:

— Не порадившися нікого?

— Як вже принесу гроші, то побалакаємо про се. Може би лиш частину? Як би я задержала собі лиш стільки, щоби не бути багачкою?

— Побалакаємо, як гроші вже будуть дома, — Сивулич закінчив сю розмову.

Пішла Тукалюкова в четвер до міста. В суді ще ніколи не була, тож взяла з собою приятельку. Суд виплатив Анні сімсот ґульденів, сімома гарними, зеленими, паперовими сотками. Вийшовши з суду, обі приятельки вступили до цукорні, де зїли по порції мороженого і випили по чвертці червоного вина.

Анна повеселіла. Попрощавши приятельку, пустилася своєю дорогою. Ішла жваво, про чортів, що полюють на грошовиті душі, і не думала. По дорозі вступила до другої приятельки. Там почастували її горівкою, дреглями і медом. В голові троха закрутилося, вона ціла охляла. Ледви доволіклася до свого села.

Сивулич дожидав її на краю ліса, там, де зачинається пліт його парцелі. Коли Анна надійшла, шурин на привитання махнув капелюхом аж до самої землі і до землі сам похилився, кажучи:

— Тепер так мусимо шанувати тебе, бо ти вже пишешся до багачів, про яких Син Божий сказав, що скорше верблюд пропхається крізь вушко голки, як багач до неба. Та ти не бійся. Я буду молитися за твою душу...

Анна перехрестилася і сердито глянула на нього.

— Він про се й не подумав, отець духовний, твій брат, — говорив далі Сивулич. — Не знав, що ти троха ласа на гроші, Анно.

— Я на гроші не ласа! — відповіла Анна. — Та про се пізніше. Тепер хочу спати.

— Так тебе втомила дорога? — спитав Кіндрат і вітрив як пес.

— Дуже втомила!

Не вгадала, що ніс шурина пізнав, що було причиною тої утоми. Причиною були вино в цукорни і мід у приятельки.

Анна пішла спати. Коли так лежала ціла накрита периною, обертався навкруги неї цілий світ. Виділа горіючу хату. Потому впала в бездонно глибоку яму. Зробилося їй горячо, страшно горячо. Гадала, що не видержить.

Вона побачила, що хтось стоїть перед нею і свою голову тримає під пахою, начеб то був гарбуз. Ся голова вивалила зелений язик. Нараз язик завис у воздусі перед нею. Підсувався до неї щораз ближче. Тоді вона побачила, що по сім язиці лазять черваки. Щось сіпало її, так, що вона крикнула і схопилася.

В кімнаті було цілком темно. Голова боліла її. Ціла була мокра, так впріла. Мабуть довго спала, бо було цілком тихо. Тільки стаєнні двері, гойдані вітром, час до часу вдаряли об одвірок. З сусідної кімнати чула голосний хропіт шурина.

Коли очи Анни привикли до темноти, побачила на скрини щось біле. Вона знала, що се, бо сама поклала там. То була біла паперова коверта з принесеними грішми. На Анну напав жах.

— Боже! То тому мене морочать такі страшні сни... Коли правда се, що Кіндрат розказує про багачів і про пекло, то мій сон мабуть був початком пекольних мук.

— Матінко Божа! Коби лиш пархи не дошкулювали мені так!

Хотіла встати, та світ знов закрутився. Вона вснула ще раз.

(Кінець буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВІД ЧОГО ПОЧУТТЯ НЕПЕВНОСТИ?

Тоді, як ріжні люди роздирають одіж на собі з приводу загально поширеного почуття непевности, Карл Акермен, декан школи журналізму в Колюмбійськім університеті, говорив з нагоди закінчення року про жерела цього почування.

На його думку, почуття непевности в нинішних часах іде з того, що на місце індивідуальної думки, індивідуальної відповідальности й індивідуальної акції нині заводиться всюди колективне думання, масові збори й масові рухи.

Він каже, що ні масові збори ні багнети не можуть ніколи дати нікому почуття певности, якого вимагає цивілізована людина.

НАРЕШТІ И СПРАВЖНІ АМЕРИКАНЦІ.

У газетах появляється вістка, що четвертого тижня кожного місяця в Карпентер'с Гол в Ню Йорку збираються збори „Обєднання Індіян в Америці". Членом цього товариства може бути тільки така людина, що може доказати походження з чистого індіянського племени північної або полудневої Америки.

Ціль тієї організації вдержувати індіянські традиції.

Читаючи це, може дехто спитатися: невже і Індіяни мають традиції, які заслугують на вдержання? Невжеж ми не говоримо: дикий, як Індіянин?

Хто з наших людей таке говорить, може наперед пригадає собі, що про наші традиції говорять Москалі або Поляки. І в індіянській традиції є річи, які варта заховати. Коли є річи, яких заховати не варта, то в якій національній традиції таких річей нема?

РОЗКРИЛИ.

Приїхав до Америки французький корабель - великан, „Нормандї", а по дорозі побив усі рекорди скорої корабельної їзди.

Побив усі рекорди скорої корабельної їзди, але цілу дорогу урядовці „Французької Лінії", що є власницею цього пароплава, запевняли газетярів і цілий світ, що лінії зовсім не йде за те, щоби побити рекорди скорої їзди.

Згадуючи про ці запевнення урядовців лінії, газети не забули додати, що в останній день подорожі корабля „Нормандї", коли корабель доплив до берега Америки, заряд корабля роздав між пасажирів відзнаки на памятку цеї рекордової скорої подорожі корабля „Нормандї". І кажуть газети, що ці відзнаки були роблені в Франції.

Видно, що Французи справді не хотіли побити рекорду. Це щось як Поляки казали козакам по битві з Хмельницьким під Пилявцями: Ми не хотіли вас брати в неволю! Одначе всі вози польських панів у польськім таборі були повні кайданів....

ЗА ЗМІНУ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ТРАДИЦІЇ.

Відомий американський політик Алфред Смит у своїй новій книжці під наголовком „Горожанин і його уряд" пропонує кілька змін американської політичної традиції.

Між іншим радить змінити звичай щодо часу відбування партійних конвенцій для номінації кандидатів на уряд президента Злучених Держав. Ці конвенції відбуваються у червні, тоді як вибори відбуваються аж у листопаді. Через те кандидати партій мусять їздити 5 місяців та вести за себе агітацію. Ця довга виборча кампанія сильно напружує сили кандидатів, звичайно вже старших людей.

Смит звертає увагу, що цей звичай нині не має розумної основи. Заведено його давніше, коли делегати на конвенцію мусили витрачувати багато часу, щоби на конвенцію заїхати, а потім з неї вернутися. Нині цей звичай, навіть оправданий традицією, не на місці, коли навіть делегат з найдальшого кута Аляски може вернутися літаком у свою округу за одну добу. Тим більше не на місці він нині, в часах радія, коли промові кандидата можуть прислухуватися люди, неприявні при промові. Задержувати стару традицію має ще й цей додатковий злий наслідок, що кандидат уже не може їздити з тою самою промовою з місця на місце, як це він міг робити до винаходу радія, але мусить приготовляти нову промову на кождий виступ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Г. С., Нортвіл, Міш. — Скажіть тому Французови, щоби поглянув на канадійський перепис населення, то переконається, що він помиляється. Можна цілком добре рахувати з тим, що маємо в Канаді яких 300,000 Українців.

Д. Ч., Ню Йорк. — Ніде ми не читали про якусь зміну порядку барв нашого прапору. І ніхто нам про це не доносив.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Свято в честь І. Франка.

Заходом читальні „Просвіти" ім. І. Франка влаштовано в церковній галі святочний концерт у честь Івана Франка. Галя була виповнена вщерть. Програму розпочато вступним словом, по якім церковний хор „Боян" відспівав американський гимн і кілька українських пісень. Хор співав під проводом уч. Мирона Сокільського.

Обширний реферат про життя І. Франка і його творчість виголосив о. В. Турула. Реферату вислухала публика з великою увагою.

Панна Анна Юрків відспівала сольові пісні при акомпаніяменті панни Стелі Климців. Це талановита молода дівчина, з якої може виробитися добра професіональна співачка.

В квартеті виступили Анна Бігун, Марія Сорохтей і Параня Гнатів як співачки, а Марія Дмитрук як пяністка.

Далі виступив молодечий хор з самих дівчаток під управою п. Сокільського. Акомпаніювала панна Анна Крик. Дівчатка співали дійсно гарно. Добре віддали декламації в честь Франка панни Марія Шевчук і Ольга Свереда. Народні пісні на саксафоні відограли Михайло Юрків і Іван Пухир, при акомпаніяменті Стелі Климців.

Гром. Іван Сидор вивязався дуже добре з декламації, яка була довга і тяжка. Гром. Іван Поливка говорив про ту науку, яку залишив нам Франко своїм життям і своїми творами.

На закінчення хор відспівав ще кілька пісень. Останньою піснею був український гимн.

Це був дуже гарний концерт. Належиться велике признання нашій молоді, що так гарно вшанувала память нашого генія. Коби тільки так дальше поступала. І всім тим, що потрудилися біля цього свята належиться теж щире спасибіг.

Іван Дорофей.

БОСТОН, МАСС.

Свято Матері.

Треба признати, що наше жіноцтво пішло дуже вперед. А це завдяки тій ідейній праці, яку повів Союз Українок в рідним краю і тут в Америці. Як так далі піде, то вже українська матір не виховає гармантного мяса для Росії чи Польщі, а тільки виховає нам борців, що накладатимуть головами, але за українську справу.

Свідоме жіноцтво Бостону є зорганізоване в Союзі Українок. Вони то занялися таком і відсвяткуванням Свята Матері. Програма була гарна і добре виконана.

Свято відбулося в неділю, дня 19. травня. Прибули на нього місцеві свідомі громадяни, як теж і гості з Сейлем, Лоренс і Нюбурипорт.

Як піднеслася куртина, ми побачили жіночий хор у прекрасних народніх строях під орудою п. И. Желехівського. Про українську жінку-патріотку говорив п. Н. Давискиба у своїм вступним слові. Потім відспівав хор гимн Союза Українок і кілька пісень, спеціяльно підібраних до Свята Матері. Деклямували: Стефанія Давискиба, пані М. Мороз, Оля Бойко, Марійка Стець, Юстина Старш, Олена Довганчук. Потім знову співав хор. Відчит про значіння Свята Матері відчитала п. А. Шафранська, дуже виразно й з почуттям, за що нагороджено її рясними оплесками. З новими деклямаціями виступали: І. Желехівська, П. Парфенюк, О. Гримак, А. Шедлівська, М. Музика, Юстина Смалюх, О. Желехівська.

Пані К. Гринюк деклямувала стару легенду і відспівала пісню. Своїми рухами і гумором розсміяла всіх присутніх. Пані Бойко, предс. відділу Союза Українок, мала другий відчит. Потім виступив зі співами жіночий хор. А кінцеве слово виголосив п. І. Чопик, підкресливши те, що як відродиться українська мати, то Україна дістане цілком певно мільйони нових борців за волю. Говорив теж і наш приятель Едвард Соливен, згадуючи за Матір Україну, розчетвертовану ворогами. Свято закінчено відспіванням „Ще не вмерла" і „Не пора".

Н. Давискиба.

ЗЛУКА ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Джерзи Сіти, Н. Дж.

До Хвального Уряду У. Н. Союза:

Отсим повідомляємо, що на місячних зборах відділу 54 У. Н. Союза, які відбулися 17-го березня ц. р., ухвалено постанову, щоб злучити наш відділ з відділом 170 У. Н. Союза.

Отримавши опісля відповідь з відділу 170, що дотичний відділ радо годиться на таку злуку, скликано ще одні збори з представниками обох відділів на 28. травня ц. р., і на тих зборах обговорено всі формальности, получені зі злукою, та остаточно одобрено злуку дотичних відділів.

Іван Гузар, предсідник був. 54 відділу У. Н. С.

До Хвального Уряду У. Н. Союза:

Отсим повідомляємо, що тов. Українська Січ, відділ 170 У. Н. Союза, на своїх місячних зборах, що відбулися 19. травня 1935 року, по прочитанні письма з відділу 54 У. Н. Союза в справі злуки цього відділу з відділом 170, одноголосно ухвалило приняти дотичний відділ до відділу 170.

Григорій Готра, секретар від. 170 У. Н. С.

МОНОПОЛЬ НА ТОРГОВЛЮ ХУДОБОЮ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Чехословацька рада міністрів рішила ввести в Чехословаччині монополь на привіз і вивіз худоби. Щоби запобігти спекуляціям та управильнити імпорт і експорт худоби, мяса і товщів, покликано до життя окреме товариство торговлі худобою, з осідком у Празі. Воно буде переводити калькуляцію цін і забезпечувати населення мясом, репрезентуючи інтереси чехословацьких господарських організацій.

ДЖУНҐЛІ ТА ПРАЛІСИ

(У північному Сіямі).

Залізниця серед пралісу й вогню. — Дерева на святинях. — Велика смертність. — Бананові й кокосові ліси. — Нічліг у святині.—Діти у пралісі. — Риж у бамбусову дрючку. — На фармі „тікового дерева". — Витатуювані проти всякої небезпеки. — Святиня на стовпі. — Сезонові робітники: слони.

У джунглях палахкотить вогонь. На горах жевріючі купи попелища. Це селяни винищують так джунглі та праліси. Також наслідком великої спеки повстають вогні.

Також здовж залізничого шляху горять вогні. Нераз палаючі пні обсмалять лице. Обабіч шляху що року вирубують і випалюють смугу яких десять метрів широку. Часто нищиться повзі вогненним потоком. Без угавку борються там люди з джунглею. Колиб так джунглю оставили в спокою, то до двох-трох літ заросла б геть залізничий шлях із шинами та порогами, стаціями. Зовсім таксамо, як величезні святині та ріжні будинки біля них там у глибині пралісів. Там високо на вершках пагод (святинь) і хедів ростуть дерева завгрубшки чоловіка, а коріння позапускали крізь два поверхи в чорну землю.

*

Нині подорож із Банґкоку (столиці Сіяму) на північ до старинних міст із святинями Лампан і Чіонмаі треває 24 години; ідете спальним і їдальним вагоном. Давніше треба було їхати два-три місяці. Та тоді їздили сампаном і джункою, самособою, коли в ріках було багато води.

Залізничий шлях побудований дуже добре (будували головно німецькі інженири). Мапи не було, треба було вилазити на дерева тай так робити поміри, крок за кроком промощувати собі дорогу пралісами. Ні Сіямці, ні Ляоси й інші племена не могли працювати в страшній спеці в джунглях. Спроваджували Китайців. Та й вони гинули наче мухи. Працювали за контрактом. Хто згинув, того запорпували при залізничому шляху; хто видержав, міг вертатися до дому з гаманцем грошей та почати якийсь бизнес.

Льокомотиви в Сіямі швайцарські.

*

По самітніх залізничих стаціях серед пралісу побачите священиків у жовтих одягах. На-пів нагих і майже нагих людей з довгими космиками волосся на голові, шкіра їх чорна, татуована. Голісенькі діти, чорні наче лісова земля, Сіямці, Китайці, Ляоси. Річи свої мають у двох кошах, перевішених на дрючку (коромеслі), який держать на плечах. Бурмейзки мають на голові цілу вежу волосся; воно блискуче; в устах величезні цигара.

Довкола ростуть бананові ліски, кокосові пальми.

Ген у долині, у високих річищах серед стосів дерева „тіку" (TEAK — темнобрунатне, тяжке східньо-індійське дерево, Тектонія Ґрандіс, уживають його передовсім до будови кораблів) працює стадо слонів.

*

Залізниця з Банґкоку до Чіонмаі, це головна залізниця в Сіямі. Від неї розходяться побічні шляхи. Зі стації Донїя йде дорога до старинного міста Нан, старинної резиденції князів Ляо. Є в цьому місті вісімдесять святинь. Далі йде дорога, якою в гори Бурми можна вже їхати лише візком, а ще далі йдуть уже тільки стежки серед пралісу. Тут подорожують уже лише кіньми й ослами. Заїзних домів (коршем) нема. Переспатися можна в святині, постеливши собі коцик перед статуєю Будди. Як страву несуть із собою подорожні у бамбусових рурах риж, так приправлений, що застиг на-пів тверду масу. Дуже смачний. Лише в Лямпані та Чіонмаі є залізничі готелі, дуже гарно побудовані. Та їх арендують Китайці; вони занедбані, брудні й страшно дорогі. Треба тут заплатити стільки, що в першорядному готелі в Ню Йорку.

Від Лямпану йде дуже гарна автомобільна дорога серед чудового пралісу, 250 миль до містечка Чієн-Раі. Автомобільний рух тут на цій дорозі серед пралісу дивно оживлений. На один день переїздять двадцять сім автобусів (американський фабрикат), повніських людей та ріжних товарів. Дальших 40 миль дороги дуже погані. Це поправді дорога не для автомобілів, а її вживають лише „переходово", відколи її направили, як король відвідав північний Сіям.

У містечку Чієн-Сен стоять ряди велитенських статуй Будди посеред гущавини пралісу. Тисячу літ сидять вони собі там спокійненько та споглядають у мрячні ліси Анаму (королівство на східньому побережі Індії, належать до фр. Індокитаю, себто є під протекторатом Франції). Глибоко вдолі котяться з шумом хвилі Меконґу.

До берега причалює маленька джунка. Це дорога до Китаю!

*

На півночі, у безмежних гірських просторах, порослих величезними лісами, крізь які ледви-ледви протиснеться візок, кипить усе життя, довкола „тікового" дерева. Кілька англійських, одна французька й одна данська компанія мають у тих горах свої концесійні дистрикти.

Слони працюють на тих дистриктах лише сезоново. Праця тут томляча, тому їх після сезону зганяють на пасовища. А робучий слон коштує великі гроші.

Вузенька, зовсім незамітна стежка веде в праліс, що її легко не запримітити її. Підете хвилину такою стежиною, а джунгля замкнеться за вами, стемніється зовсім. Лише де-не-де тут то там крізь гущавину кидає сонце сніп світла. Перед джунглею було горячо, а тут уже наче в справжній печі, що чоловіка відразу вкриє піт. Джунгля непрохідна. Густі купи низького бамбусу й ріжних кущів, густі купи високого бамбусу до двацять ярдів високого, двацять-трицять пнів творять наче одну стіну. Це все переплетене лінами. Деякі ліяни цвітуть фіолетно та червоно. Їх цвіт трилиний. На деревах ростуть орхідеї. Лише слон є доволі сильний, щоби промостити собі дорогу серед такої гущавини. Не чути ніякого птаха, ніякого голосу, нічого. Лише подеколи почуєтся глухий скрипіт, коли вихор угорі схопить бамбусовий пень і викручує ним. Часом почуєтся голос, наче щось хляпнуло. Це зівяле листя „тікового" дерева, завбільшки гарбузового листя, паде на землю. Самаж джунгля тиха, мовчазна, таємна, страхітливе. На стежці коріння, деяке зовсім схоже на вужів. Невподалеки може скриватися пантера, чи який інший хижак, та прохожий його не запримітив би. Та в посуху для хижака тяжкі часи; його хід легко завважати. Тому то тоді тигрови тяжко за добичу й він голодує. Тоді теж тигр, хоч і дуже рідко, нападає чоловіка.

*

Джунглі та ліси аж кишать тут від усякої звірини, та можете цілими тижнями йти ними, а не побачите ніякого звіра, хіба що найвище його сліди біля водопійла. Один Швайцарець, що посеред пралісу має фарму лякового дерева, переїхав нічю автом дикого кабана, а невподалеки своєї хати несподівано попав на пантеру. Що не мав кріса, мусів стріляти з бравнінґа.

По дорозі стрічаєте гурток селян. Несуть малесеньку святиню, збудовану з бамбусових патичків і паперу. Це прочани йдуть до святині, щоб випросити дощ.

Нараз почулися якісь голосочки серед гущавини. Двоє дітей прикучнули в ямі. Копають, шукають коріння. Хоч самі вони серед цього таємного пралісу, та вони наче дома. Мешканець пралісів злякається, як попри нього з гуком промчиться залізниця, а через безмежну джунглю він іде певно та без страху. Тут він родився, тут знає все, кожний шелест, кожний тріск, кожний шелест бамбуса. Як по дорозі наступить на вужа, відкине його на бік або вбе та й ні словечком не згадає про це.

*

Проруб. Кілька хат, віз запряжений волами, стайні. Це табор робітничої кольони. Хата наставника побудована на тонких бамбусових дрючках, два-три метри понад землю. Коли ввійти до середини, хитається ввесь будинок. А поступите ще вище в розгойдану кімнату, здається вам ось-ось усе западеться. Стіни з бамбусових мат, покрита хата травою. Бомбусові дрючки повязані зі собою бамбусовою корою. Збанок на воду, чайник, мата — це вся обстанова.

Наставник (бос) має послугача, молодого хлопця, що на перший погляд подобає на дівчину. Його чорне волосся сплетене в косу, що теліпаеться на плечах. Руки, груди та плечі вкриті малесенькими чорними буквами, наче густою сіткою. Це витатуювані заклинання проти злих духів, гадюк і вужів, хижаків, проти пальної зброї, проти холери й інших недуг, проти вроків і всяких інших небезпек. Крім того перед хатою біля бамбусової драбини, на стовпі стоїть малесенька святиня, не більша від клітки для пташків. Маленькі ганчірочки звисають із неї, а на доцинці пригорща рижу. Це святиня „Пгі", духа. Пгі живе в дереві, в скелі, в воді, всюди. Є добрі пгі та лихі, а пгі, якому побудована ця малесенька святиня на стовпі, береже хати.

*

На фамі працюють трицять слонів. Чути їх рев. Сотки й сотки „тікових" пнів звозять візки, запряжені волами, або тягнуть слони в долинку, закриту гущавиною. Слон працює так, що стягає могутній пень у річище й так укладає, щоби найближча повінь понесла їх далі. Більше як 120,000 таких „тікових" пнів перехсплють через контрольну стацію в Пакнампо, де всі ріки, що пливуть із півночі, впадають до Менаму. Яких 15,000 пнів сплавлюють Меконґом до Сайґону, а яких 40,000 несуть хвилі Сальвену до Мульмену в Бурмі (британсько - індійська провінція).

На хребті слона сидять Магути, стрімкі, брунатні 12—15-літні хлопці, мешканці пралісу. Вони майже голі; на голові, щоб охоронитися від спеки, мають хустку, наче фез. Деякі витатуювані від пояса по коліна, що здається, начеб були в коротких штанцях. Коли такий хлопець туцне задом кілька разів слона, то слон знає, що має йти. Коли слон має йти вправо або в ліво, хлопець потребує лише вдарити слона пятою поза вухо, а слон уже зрозуміє, куди йому йти. Колиж слон часом не хоче рушитися, вдарить його по чолі пласом кривого ножа. Слон міг би такого хлопця своїм хобом кинути на двацять ярдів далеко. Та цього слон не зробить. Він ступає вдоволено; видно, цей тягар, що важить 3—4 тони, це для слона забавка! Безупину стягають слони „тікові" пні в русло ріки. Аж ось один слон зупинився, пробує щось ногою у ріці. Потім запускає хобот у воду, витягає гострий камінь і викидає його на бік.

А там далі слони ступають під гору берегом ріки, наче досвідчені туристи, і тягнуть пні до ріки, аж гомін лісом іде. При цьому підносять пні легенько клами вгору, часом теж підсувають хоботом.

Треба піднести могутній пень. Приганяли найменшого слона. Він пробує на всякі способи, хлопець криком підганяє, та дарма. Тричі забирається слон до пня, та годі. Тому піднімає хобот угору й трубить для протесту. Можуть його бити. Попробував тричі й більше годі.

Приганяють великого слона. Приглядається, похитує хоботом сюди й туди. Потім підносить праву ногу, пробує, чи сильно лежить пень на землі. Вже зрозумів. Поступився одним кроком і підняв пень трохи вгору. І вже марширує простісенько, а грубезний пень котиться, наче патичок.

Без упину працюють слони в спеці, а тимчасом акціонарі Бомбай-Бурми Компанії ще сидять собі спокійненько в холодній хаті. Встають коло полудня. Слон працює по 3—4 годині. Решту часу зужитковує на це, щоб напхати велитенське черево зеленою пашею. Попросту пускають їх у джунглю. Як рано почують дзвінкий голос хлопців, самі вертаються.

МАСОВІ ВІНЧАННЯ В РИМІ.

Пропаганда італійського уряду за побільшення населення має щораз більші успіхи. Протягом одного тільки дня в Римі звінчалися 2,300 молодих пар. На заснування подружого гнізда молодята на випадок потреби дістають премії в сумі 500 лір.

ВІДОЗВА

до односельчан села Росохи, повіт Добромиль.

Не розкіш, а недоля змусила Вас, Дорогі Земляки, покинути свій рідний край і шукати ген там далеко на чужині кращої долі для себе. Живучи на вольній землі в країні волі й поступу не знаючи, що таке боротьба за народні права, згадайте й про свою Батьківщину, про своє рідне село, в якому Ви колись жили і мусіли покинути з причини всяких злиднів і недостатків.

Наші громадяни, щоб не остатись позаду інших народів під культурним і економічним оглядом, заснували в себе читальню „Просвіти" та кооперативу „Згода". Та, на жаль, не маємо власного дому, де могли би приміщуватися всі товариства і могли розвиватися на користь нашої громади, на добро і славу нашого народу, щоб тим способом заслужити собі на назву „культурного народу". Справа будови дому під теперішній час нашого скрутного положення доволі трудна — майже понад наші сили. Та не упадаємо на дусі, не попадаємо в зневіру, а свято віримо, що спільними силами доконаємо великого діла. Знаємо також і Ваше незавидне під теперішню хвилю положення, серед якого не знаходите бажаного добра, та всеж таки при добрій волі зможете багато помогти нашій, а властиво народній справі. Власний „Народній Дім" є конечністю хвилі, бо цей дім має стати народньою святинею-кузнею, в якій має виковуватися краща доля нашого поневоленого народу.

Виділ читальні й управа кооперативи поробили вже перші кроки: купили площу і зібрали вже трохи будівельного матеріялу, та до здійснення бажаних мрій іще далеко, бо в нас тепер дуже тяжкі часи та катастрофальна недостача гроша. Одинока надія і поміч на Вас, Дорогі Браття. Ми переконані, що у Вас ще не завмерло українське серце, горіюче любовю до рідного краю, до рідного села, що Ви не будете глухими на наші просьби. Тому звертаємося до Вас з горячою просьбою в надії, що Ви не відкажетеся в матеріяльній помочі занятись у кружку своїх знакомих між нашими громадянами збіркою жертв на будову „Народнього Дому" в нашій громаді. В прилозі пересилаємо листу і просимо Вас ввічливо занятися тою збіркою, а зібрані гроші разом з виказом жертводавців просимо негайно пересилати на адресу: Читальня „Просвіти" на руки Всч. о. Кіца Івана, пароха в Росохах, почта Старява, коло Хирова, повіт Добромиль. Імена жертводавців будуть вписані в книгу фундаторів „Народнього Дому" в Росохах на вічну память грядучим поколінням, а також публічно оголошені в наших часописах.

А за Ваші труди заздалегідь шлемо Вам староукраїнське щире „спасибіг" і остаємося зі щирим привітом з побажанням усього найкращого.

Ця відозва засоблена печатками читальні, кооперативи, і парохіяльного уряду, як теж підписами.

Я її отримав цими днями. Думаю, що не треба до неї нічого додавати, а треба взятися за збірку на таку гарну народню ціль.

Микола Підгайний,
111 — 9th St., Easton, Pa.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. Запорозька Січ, від. 67, подає до відома своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 2-гій пополудні, в новім льокали під ч. 9 Гай вул. (Самсон Гал). Обовязком є кождого члена явитися на цих зборах. Ті члени, котрі ще не виміняли своїх старих грамот на нові, нехай принесуть на збори старі грамоти і підпишуть аплікацію для виміни. Рівнож взиваємо довгуючих членів вирівнати залеглі довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Трохим Стадник, предс.; Григорій Патинок, секр.; Іван Шуран, кас.

РОМ, Н. Й. Бр. св. Михаїла, від. 121, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, точно в годині 2-гій пополудні, в У. Н. Домі. Просимо свїх членів прийти на ці збори, бо буде справоздання уряду і контролі за 6 місяців. Пригадуємо всім довгуючим членам, щоб прийшли і вирівнали свій довг, бо інакше будуть суспендовані. Звертаємо увагу тим членам, котрі ще невиміняли своїх грамот, щоб принесли свої старі грамоти до виміни, щоб опісля не було нарікань. — Олекса Слободян, предс.; Іван Лаврук, кас.; Олекса Гадз, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в суботу, 8-го червня, точно в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 2171 Вакелінс вул. Просимо всім членів прибути на збори, бо маємо важні справи до полагодження, як справа фотографії товариства до ювилейної книжки У. Н. Союза. Пригадуємо членам, котрі ще не перейшли зі старого до нового роду обезпечення, щоб принесли старі грамоти на збори, бо це є останній місяць для виміни грамот. На зборах будемо принимати дітей і старших в члени У. Н. Союза. — М. Шанайда, пр.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 317, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 1-шій пополудні, в гали Нар. Дому, 1317 Вест Фест вул. Просимо всіх членів прийти, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають прийти і вирівнати свої залеглости. — Г. Моздір, предс.; І. Кіцак, кас.; М. Дидик, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Богд. Хмельницького під покр. Пресв. Тройці, від. 158, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 8-го червня, в годині 7:30 ввечір, під ч. 186 Бедфорд Еве. Обовязком є кождого члена явитися, бо в противнім разі поступиться після статута. Принимаємо без вступного до Товариства до 45 року життя. Коли член приєднає нового члена до Тов. і У. Н. Союза, то дістане грошеву нагороду. — Ю. Павчак, предс.; Д. Сенюта, рек. секр.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. ім. Богд. Хмельницького, від. 248, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 6-тій пополудні, в гали церковній. Просимо всіх членів бути на час, бо є досить важних справ до полагодження. Напоминаємо довгуючих членів, щоб старалися сплачувати свій довг і платити свої вкладки кождого місяця, бо з каси не будемо платити за нікого. — Гр. Задорожний, предс.; Ст. Прийма, кас.; Йосиф Урбан, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. Бр. св. Василія Великого, від. 278, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в гали церковній. Обовязком є кождого члена бути приявним на цих зборах, бо буде справоздання касове та інші важні справи до полагодження. — Йосиф Крохмалюк, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 12-тій вполудні, в церковній галі при Оклей і Райс вул. Просимо всіх членів і členиць обовязково явитись на збори. Зараз на початку зборів буде знята фотографія з усіх членів і членкиць та дітей, які є членами У. Н. Союза. Фотографія буде поміщена в ювилейній книзі У. Н. Союза. Пригадуємо довгуючим членам, щоб старалися сплачувати залеглі свої довги. — Іван Карпа, предс.; Дмитро Кузьма, кас.; Тарас Шпікула, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 367, повідомляє, що місячні збори відбудуться у вівторок, 11-го червня, в годині 7-мій ввечір, в гали парохіяльній, 303 Гудсон Еве. Кождий член має явитися на ці збори, бо є справи до полагодження. Хто з членів має нових кандидатів в члени, то просимо привести на збори. Місячні вкладки мусять бути вирівнані цього місяця. — Антонів, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

СЕНТРЕЛІЯ, ПА.

На визвольну боротьбу.

Нема гаразду в наших місцевостях твердого вугілля. Безробіття дається добре нам в знаки. Та всежтаки і серед тих важких відносин не повинні ми забувати за наші ідеали і боротьбу за визволення нашої України. Такої думки є члени бр. св. Михаїла, від. 90 У. Н. Союза. Справу ту піднесено на місячних нарадах і рішено прийти з допомогою визвольній боротьбі. Як у краю маємо ще далі таких, що ідуть за волю нашого народу до тюрем, а то й на шибениці, тож і нам тут в Америці не можна спокійно тому приглядатися. Треба жертвувати на визволення рідного краю і треба виховувати молоде покоління в такім українськім дусі, щоб воно продовжувало по нас дальшу народню роботу, щоб було спосібне і жертвувати собою за українську справу.

Але старші мусять у тій ідейній праці й жертвенности вести перед. Тому і в тих тяжких часах ми таки призбирали $44.25 і вислали на визвольну боротьбу через наше Обєднання.

Збіркою занялися: Гаврило Борис ст., Юрко Іваськевич, Никола Андрійчин і Теодор Палко.

Жертвували: бр. св. Михаїла, від. 90 У. Н. Союза, з каси $10; по $1: о. В. Гривнак, І. Линь, В. Госинець, Н. Смоляк, І. Лупацій, В. Гирич, М. Мікаш, І. Чепа (мол.), К. Канінець, О. Снігур, М. Голійний, Т. Івасіків, В. Волчанський, Гафа Бажан, Н. Надич, Г. Борис ст., Ю. Івашкович, Т. Палко, Марія Рояк; по 50 ц.: Марія Ковбан, М. Комарницький, П. Амброс, Марія Криниця, Т. Госинець, І. Надич, ст., С. Дудун, Анна Фего, П. Височанський, М. Черепанин, М. Зупан (Хорват), С. Баландович, Т. Касенич, Н. Волчанський, С. Гутник, З. Волчанський, ст., В. Чередарчук, А. Карпяк, В. Федорчук, М. Сидор, І. Катинський, Анна Карляк, І. Михайлечко, В. Максимів, Параска Смоляк, Г. Борис (мол.), Анна Скольська; по 25 ц.: В. Касинець, М. Ревацький, Анна Гакімер, Анна Вердич, Євдоха Гундерюк, Марія Горват. Разом $44.25.

Іван Чепа мол., секр. від. 90 У. Н. Союза.

ОБУРН, Н. Й.

На інвалідів.

Українська католицька громада переслала через Обєднання $25 на інвалідів. На ту квоту зложилися: $12.82 з концерту і $12.18 з панахиди.

М. Курій.

МАНЧЕСТЕР, Н. Г.

На Рідну Школу.

Союз Українок Америки, відділ 45, на місячних зборах ухвалив вислати $10 як писанку на Рідну Школу в краю. Гроші вислано до краю через Обєднання.

Марія Буцяк, голова;
Катерина Струса, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

На памятник Шевченка.

На відчиті про Т. Шевченка, виголошеним д-ром Л. Мишуґою, а влаштованім Жіночим відділом при Укр. Дем. Клюбі, зібрано на закупно бюста Т. Шевченка для Українського Музею у Львові $11, які передано на призначену ціль.

Уряд.

ГАРТФОРД, КОНН.

На Рідну Школу.

Дня 5. травня відбулося в нашій громаді спільне свячене заходом заряду Червоного Хреста та при помочі місцевого сестрицтва. Гостина зачалася благословенством та короткою промовою о. Обушкевича. Бесідник згадав теплими й щирими словами про Рідний Край та про потребу несення йому помочі, а зокрема про поміч такій важній народній інституції, якою являється тепер Рідна Школа. Опісля гром. О. Апанович візвав приявних зложити жертви на Рідну Школу. Переведено збірку, яка принесла $24.36. До цеї суми доложили зі своїх кас такі товариства: Братство Провидіння й Український Червоний Хрест по $5, а Український Горожанський Клюб $4. З продажу календарів прийшло $2.25, отже разом вислано через Обєднання $40 на Рідну Школу.

Заряд Червоного Хреста:
К. Ярошевич, голова;
С. Кундис, секретарка;
А. Данилюк, касієрка.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 11-го травня помер **Онуфрій Шкірка,** член 345 від. У. Н. Союза і місцевого тов. ім. Богдана Хмельницького в Міннеаполіс, Мінн.

Покійний прожив 52 роки. Походив зі села Старе Місто, пов. Підгайці, Галичина. Оставив сиротами діти, а жінку вдовою.

Дружина Покійного і діти дякують головним урядникам У. Н. Союза за скоре виплачення посмертного. Також дякують товариству і громадянам, що віддали Покійному останню прислугу та надіслали цвіти.

Гр. Пастушенко, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

(39)

Ормен дав останні прикази Петови О'Трейдови. „Веди людей до водопаду. Омвамбі та жди там мене! Пішли післанця до Джінджа полудневою дорогою з вісткою до нашої фабрики, як я не вернуся за трицять днів". Як він звернувся до відходу, Бил Вест поправив собі ремінці на своїм наплечнику і рушив за ним.

„Не хочу, щоби ви йшли зі мною", сказав Ормен до Била. „Ого, так?" — сказав Бил Вест. „А що ви зробите, як я піду?" Потім він додав так, що всі люди чули: „Таж Ронда є там, де ми йдемо". Лице Ормена змякло. „Добре", він сказав. Потім вони вступили на виразний слід арабських їздців та пішли на північ на небезпечну виправу.

Як два чоловіки посувалися зрадливим пралісом, Наомі Медисон і Ронда Тері їхали скоро на північ у середині групи Арабів. Проти здогадів виправи, Араби їхали скоро добре протертою стежкою, не дізнаючи ніяких перешкод. Коні значно випереджували білих пішоходів.

„Думаєш, що вони нас убють?" — спитала Наомі Ронди пошепки. „Ні, вони не вели би нас так далеко, щоб нас убити", відповіла товаришка глухо. „Але вони нам готові зробити ще щось гірше. Зачуваю, що вони продають дівчата до гаремів африканських султанів".